

Országgyűlési képviselő

Országgyűlési Hivatala

T/1444/1

2017 MÁRC 13.

Törvényjavaslat kezdeményezése

Dr. Kövér László úr,
az Országgyűlés elnöke részére

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Magyarország Alaptörvénye 6. cikk (1) bekezdése értelmében *„az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célú hasznosításának tilalmáról, valamint az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról”* címmel a mellékelt

t ö r v é n y j a v a s l a t o t

kívánjuk benyújtani.

Budapest, 2017. március 13.

Tisztelettel:

László János
FIDESZ

dr. Semjén Zsolt
KDNP

2017. évi .... törvény

az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célú hasznosításának tilalmáról, valamint az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról

A XX. század vérzivataros időszakára az utókornak emlékezni erkölcsi kötelesség és történelmi szükségszerűség.

A szabadság, amelyet a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák után kivívtunk magunknak, egyúttal azt a felelősséget is rója ránk, hogy megakadályozzuk és elejét vegyük az olyan jelenségeknek, amelyek – különösen az önkényuralmi jelképek kereskedelmi elterjedése és terjesztése révén – a mindennapokban elfogadhatóvá teszik, vagy egyenesen népszerűsítik a diktatúrák szimbólumrendszerét, ezáltal pedig akarva vagy akaratlanul azok gyilkos és embertelen eszméit is.

Az önkényuralmi jelképeknek kereskedelmi célból történő felhasználhatósága nem olyan jog, amely – a véleménynyilvánítás szabadságával ellentétben – magasabb rendű lenne az önkényuralmi jelképek tiltásához fűződő közérdeknél. Mindezekre tekintettel a hazai közrend és közérkölcshoz magasabb fokának elérése és védelme érdekében, a szükséges és arányos korlátozás követelményét szem előtt tartva az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

1. Az önkényuralmi jelképek hasznoszerzési célú felhasználásnak tilalma

1. §

(1) Tilos Magyarországon horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vöröscsillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet (a továbbiakban: önkényuralmi jelkép) hasznoszerzés céljából

- a) felhasználni,
- b) megjeleníteni vagy
- c) önkényuralmi jelképpel ellátott árut vagy szolgáltatást értékesíteni.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem vonatkozik az ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, az önkényuralmi jelképekhez kötődő történelmi eseményeket ábrázoló művészeti célú, valamint a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából történő felhasználás, megjelenítés vagy értékesítés esetére.

2. §

(1) A Kormány egyedi határozatával – teljes vagy részleges – felmentést adhat az 1. § (1) bekezdésében foglalt tilalom alól, ha a kérelmező bizonyítja, hogy az önkényuralmi jelkép használatához olyan különös méltánylást érdemlő magánérdeke fűződik, amely az önkényuralmi jelkép által érintett társadalmi csoport érzékenységet nem sérti, továbbá a jelkép használatától való tartózkodás súlyos és aránytalan érdeksérelmet jelent a számára.

(2) Önmagában az a tény, hogy a kérelmező önkényuralmi jelképet tartalmazó védjegy jogosultja, nem minősül sem különös méltánylást érdemlő magánérdeknek, valamint – külön indokolás nélkül – nem jogosít az aránytalan érdeksérelmeire történő hivatkozásra sem.

2. Hatályba léptető rendelkezések

3. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő harmincadik napon lép hatályba.

(2) A 7. § 2018. január 1-jén lép hatályba.

3. Átmeneti rendelkezések

4. §

(1) Azok a szerződések, amelyek a törvény hatálybalépését megelőzően keletkeztek és az 1. § (1) bekezdésében foglalt tilalomba ütköznek – ha korábban más okból nem szűnnek meg – legkésőbb 2017. december 31-én hatályukat veszítik, amelynek alapján a szerződő felek elszámolásra kötelesek azzal, hogy az a szerződő fél, amely az önkényuralmi jelkép megjelenítésében elsősorban érdekelt, a másik szerződő féltől önmagában az önkényuralmi jelkép, vagy az ilyen jelképet is tartalmazó védjegy megjelenítésének hiánya miatt nem követelhet ellentételezést.

(2) Az e törvény hatálybalépést megelőzően keletkezett szerződés alapján Magyarországon forgalomba hozott, 1. § (1) bekezdésében foglalt tilalomba ütköző áru vagy szolgáltatás 2017. december 31-ig értékesíthető kereskedelmi forgalomban.

4. Az Európai Unió jogának való megfelelés

5. §

Jelen törvénynek a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információs szolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 2015. szeptember 9-i (EU) 2015/1535 európai parlamenti és tanácsi irányelv szerinti előzetes bejelentése megtörtént.

5. Módosító rendelkezések

6. §

(1) A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) a következő 45/C. §-sal egészül ki:

„45/C. § A fogyasztóvédelmi hatóság eljárása során ellenőrzi az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célú hasznosításának tilalmáról, valamint az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi. ... törvényben meghatározott rendelkezések betartását.”

(2) Az Fgytv. 47/C. §-a a következő (1b) bekezdéssel egészül ki:

„(1b) Az (1) bekezdéstől eltérően az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célú hasznosításának tilalmáról, valamint az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi. ... törvénnyel összefüggő jogsértés esetén a bírság összege – függetlenül a vállalkozási formától – 500 ezer forinttól a vállalkozás éves nettó árbevételének 5 %-áig, de legfeljebb 2 milliárd forintig terjedhet.”

7. §

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 335. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„Önkényuralmi jelkép használata

335. § (1) Aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vöröscsillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet (a továbbiakban: önkényuralmi jelkép) köznyugalom megzavarására alkalmas – különösen az önkényuralmi rendszerek áldozatainak emberi méltóságát vagy kegyeleti jogát sértő – módon

a) terjeszt,

b) nagy nyilvánosság előtt használ, vagy

c) közszemlére tesz,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt elzárással büntetendő.

(2) Aki önkényuralmi jelképet hasznoszerzés céljából – az ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, az önkényuralmi jelképekhez kötődő történelmi eseményeket ábrázoló művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából történő felhasználás esetét kivéve –

a) felhasznál,

b) megjelenít

c) vagy ilyen jelképpel ellátott árut vagy szolgáltatást értékesít,

ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

INDOKOLÁS

Általános indokolás

A törvényjavaslat előterjesztői – a preambulumban megfogalmazott felelősségérzetüktől vezérelve – úgy látják, hogy szükség van egy általános, az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célú felhasználását tiltó szabályrendszer felállítására Magyarországon.

Jelenleg a hatályos jogszabályi környezetben mindössze a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 335. §-a tiltja az önkényuralmi jelképek meghatározott formában történő használatát.

Semmi sem szabályozza azonban azt a jelenséget, hogy az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célból történő megjelenítése, és ezáltal lopakodó társadalmi elfogadtatása egyfajta legitimációját jelenti a diktatúrák korábbi szimbólumrendszerének. Ez ugyanakkor nem kívánatos, sőt, kifejezetten káros a kollektív társadalmi emlékezet szempontjából.

A korábbi – a jelenleginél szigorúbb – szabályozást (régi Btk. 269/B. §) az Országgyűlés elsősorban az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által a Vajnai Attila kontra Magyarország (EJEB2006. 33629/06) ügyében hozott ítélet, és a részben annak alapján megszületett alkotmánybírói döntés (4/2013. (II.21.) AB határozat) nyomán volt kénytelen megváltoztatni. Miközben azt még az EJEB is elismerte, hogy – például – a kommunizmussal összekapcsolódó történelmi események, az ilyen szimbólumok viselése fájdalmat okoznak az áldozatoknak és családtagjaiknak, és bizonyos korlátozásokkal az önkényuralmi jelképek használhatóságának tilalma elfogadható lehet, azonban a korábbi szigorú tiltást a (politikai) véleménynyilvánítás szabadságával ellentétesnek találta. Megjegyzendő egyébként, hogy az Alkotmánybíróság nem is a véleménynyilvánítás szabadságának alapvető jogával találta ellentétesnek a jogszabályt, hanem a korábbi Btk. nem kellően határozott, pontos tartalma miatt semmisítette meg a korábbi Btk.-beli rendelkezést.

Az európai joggyakorlatban egyébként az önkényuralmi jelképek használhatóságának egyes szabályait találjuk. Az Európai Unió legtöbb tagállamában a korábbi német nemzetiszocialista jelképek tiltottak, míg ezek helyi változatai csak a közvetlenül érintett országokban nem használhatóak. A kommunista diktatúrák jelképei azonban a legtöbb országban nincsenek betiltva; ráadásul az Európai Bizottság 2005-ben elvetette a kommunista jelképek használatának általános betiltására vonatkozó kezdeményezést. Magyarország ugyanakkor az elsők között volt a kommunista jelképek általános betiltásában. Litvániában 2015-ben vált a sarló és a kalapács is tiltott önkényuralmi jelképpé (más, korábban betiltott jelképek mellett); Lettországon és Csehországon is tilalom van a jelképek használhatósága tekintetében.

Ráadásul, ismert egy – a jelen szabályozási javaslat szempontjából lényeges – jogeset is, amelynek értelmében az Európai Unió Bírósága (a Törvényszék) az egykori – sarlót és kalapácsot, valamint vörös csillagot is tartalmazó – szovjet címer ábrás védjegyként történő lajstromozását (és ezzel pl. parfümökre történő kereskedelmi célú hasznosításra való védhetőségét) megtagadta (T-232/10.) – éppen az egyes tagállamokban érvényesülő általános tilalomra tekintettel.

Az előterjesztők álláspontja szerint az önkényuralmi jelképeknek *a kereskedelmi célból történő* felhasználhatósága nem olyan jog, amely – a véleménynyilvánítás szabadságával ellentétben – konkurálhatna az önkényuralmi jelképek tiltásához fűződő közérdekkel. Éppen

ezért a törvényjavaslat az önkényuralmi jelképek kereskedelmi célú felhasználásának minden formáját – a törvényben írt kivételekkel – meg kívánja tiltani és a törvény teljes szigorával szankcionálni kívánja a közrend és közérkölcsvédelme érdekében is.

Az intézkedés a védendő jogi érdekre tekintettel szükséges és arányos is. Egyrészt ugyanis mindössze azt követeli meg, hogy az önkényuralmi jelképet valamilyen módon eltüntesse a felhasználó a kereskedelmi forgalomból – nem magát a terméket vagy szolgáltatást kell kivezetni. Másrészt pedig van mód arra, hogy a védendő jogi érdekek összeütközése esetén egy megfelelő szintű fórum dönthessen akár részleges felmentvény adásáról is.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A törvényhely kimondja az önkényuralmi jelképek általános kereskedelmi célú felhasználhatóságának tilalmát.

A tilalom értelemszerűen nem vonatkozik az ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, az önkényuralmi jelképekhez kötődő történelmi eseményeket ábrázoló művészeti célú, vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából történő felhasználás, megjelenítés vagy értékesítés esetére.

A 2. §-hoz

A § megteremti a lehetőséget annak, hogy ha a kérelmező bizonyítja, hogy az önkényuralmi jelkép használatához olyan különös méltánylást érdemlő magánérdeke fűződik, amely az önkényuralmi jelkép által sértett társadalmi csoportok érzékenységet nem sérti, és a jelkép használatától való tartózkodás súlyos és aránytalan érdeksérelmet jelent a számára, akkor – a Kormány egyedi határozata alapján – továbbra is használhassa a jelképet. De hangsúlyos, hogy önmagában az a tény, hogy egy kérelmező önkényuralmi jelképet is tartalmazó védjegy jogosultja, nem minősül sem különös méltánylást érdemlő magánérdeknek, illetve – külön indokolás nélkül – nem jogosít az aránytalan érdeksérelmeire történő hivatkozásra sem.

Azaz, nem formális, hanem tartalmi indokolást követel meg a törvény (két, konjunktív feltétellel), amely során különösen bizonyítani kell, hogy pl. egy védjegy olyan csekély fokú módosítása, amely az önkényuralmi jelkép eltávolításával jár a magyarországi kereskedelmi forgalomban miért minősül aránytalan érdeksérelmenek ahhoz a közérkölcsvédelmi, illetve a közrendből következő követelményhez képest, hogy a diktatúrák áldozatainak és családjainak, valamint a kollektív magyar nemzetnek a kegyelethez, illetve emlékezéshez való jogát mindez felülírhatta.

A törvényjavaslat tehát nem zárja ki, hogy lehet olyan magánérdek, amely adott esetben konkurálhat a védendő közérdekekkel, és ennek elbírálására megteremti a jogszabályi lehetőséget. A felmentés lehet részleges is – utóbbira tipikus példa a nemzetközi közvetítésben megjelenő reklám lehet.

A 3. és az 5. §-okhoz

Hatályba léptető rendelkezés, amely kellő felkészülési időt biztosít, különös tekintettel az egyéb jogági szankciókra. A törvénytervezet ún. notifikációs eljárásban az Európai Bizottság felé bejelentésre kerül.

A 4. §-hoz

A törvényhely átmeneti rendelkezésekkel biztosítja a megfelelő felkészülési időt minden jogalkalmazó számára. Hangsúlyos, hogy a törvényben előírt végső határidőt követően már semmilyen kereskedelmi forgalomban (kis- és nagykereskedelem egyaránt) nem lehet önkényuralmi jelképet tartalmazó áru vagy szolgáltatás.

Ha a szerződő felek a törvény alapján elszámolásra kötelesek, akkor az, aki az önkényuralmi jelkép megjelenítésében elsősorban érdekelt, a másik szerződő féltől önmagában az önkényuralmi jelkép, vagy az ilyen jelképet is tartalmazó védjegy megjelenítésének hiánya miatt nem követelhet semmilyen ellentételezést. Amennyiben pl. önkényuralmi jelképet is tartalmazó védjegy megjelenítésére a felek hosszú távú szerződést kötöttek, úgy a szerződés – amennyiben pl. a felek a törvényi véghatáridőt megelőzően saját maguk a kölcsönösen kialakított feltételrendszer szerint meg nem szüntetik azt, vagy az más okból meg nem szűnik – a törvény erejénél fogva a véghatáridővel megszűnik és a védjegy jogosultja (az önkényuralmi jelkép megjelenítésében elsősorban érdekelt tipikus fél) nem követelheti a szerződéses partnerétől az erre vonatkozó támogatási összeg visszatérítését.

A 6. §-hoz

A törvényhely megteremti a fogyasztóvédelmi hatósági ellenőrzés lehetőségét a kereskedelmi forgalomban, szigorú bírság előírásával a vállalkozások bármely formája számára, amennyiben a törvényben foglaltakat megsértik.

A 7. §-hoz

A törvényhely kiegészíti a Btk.-t a kereskedelmi célú felhasználással, mint tilalmazott elkövetési magatartással. A bűncselekmény csak haszonszerzés céljából követhető el, de alanya bárki lehet, aki önkényuralmi jelképet ilyen céllal felhasznál, megjelenít, vagy ilyen jelképpel ellátott árut vagy szolgáltatást értékesít. Az elkövetési magatartás értelemszerűen nem vonatkozik az ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, az önkényuralmi jelképekhez kötődő történelmi eseményeket ábrázoló művészeti célú, vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából történő felhasználás, megjelenítés vagy értékesítés esetére a büntetőjogi szabályozás rendszerében sem.